

Správa o finančnej stabilite

Máj 2023

Externé prostredie bolo zdrojom rizík

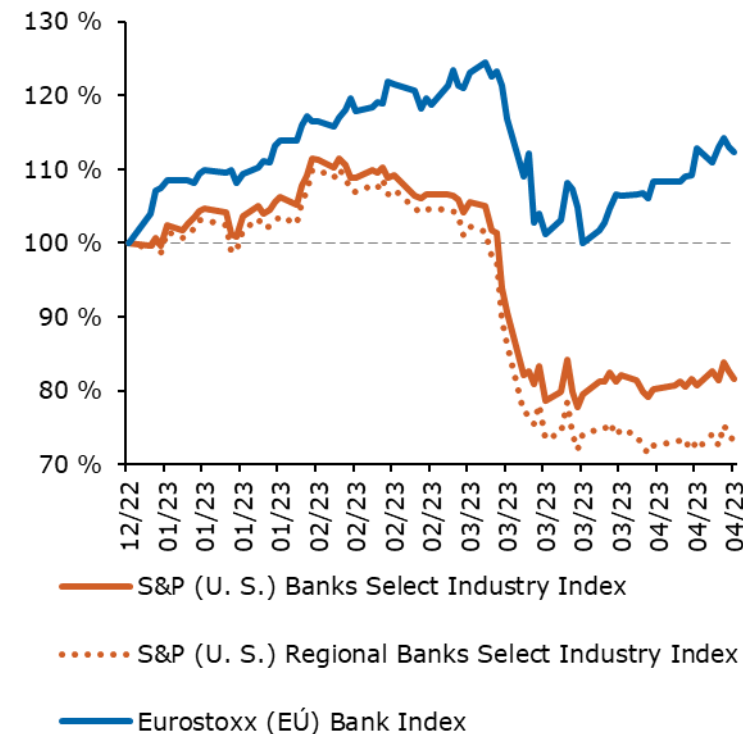
Externé prostredie ostáva zdrojom neistoty

- Vysoká inflácia a geopolitické riziká, vyššia zraniteľnosť verejných financií
- Problémy niektorých bánk vyvolali všeobecný pokles dôvery v bankový systém
- Znížili sa však obavy z recesie
- Komerčné nehnuteľnosti - riziko predchádzajúceho nadhodnotenia cien v dôsledku veľmi nízkych úrokových sadzieb, rast neobsadenosti kancelárií

Domáca ekonomika zmiernila svoj rast, trhu práce sa však darí

- Zvýšená inflácia ubrala z kúpyschopnosti domácností, avšak ekonomika by mala aj naďalej rásť
- Slovensko zaznamenalo v roku 2022 jeden z najnižších rastov v EÚ, recesii by sa však malo vyhnúť
- Tlak na verejné financie

Americké banky reagovali na vývoj v sektore citlivejšie

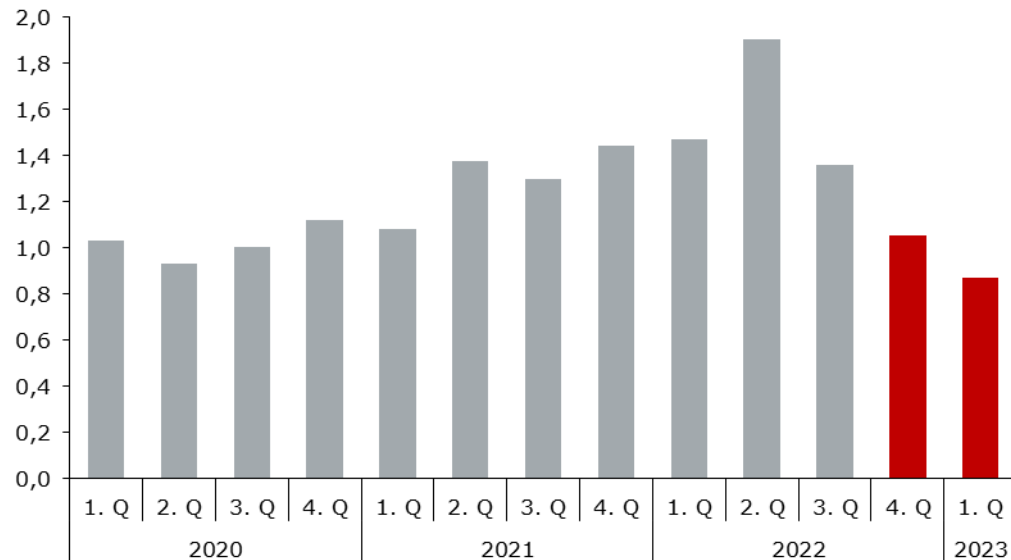

Zdroj: Bloomberg. S&P Banks Select Industry Index a S&P Regional Banks Select Industry Index sú akciovými indexmi amerického bankového trhu. Eurostoxx Bank Index je akciový index vybraných bánk so sídlom v eurozóne.

Dopyt po hypotékach sa znižoval

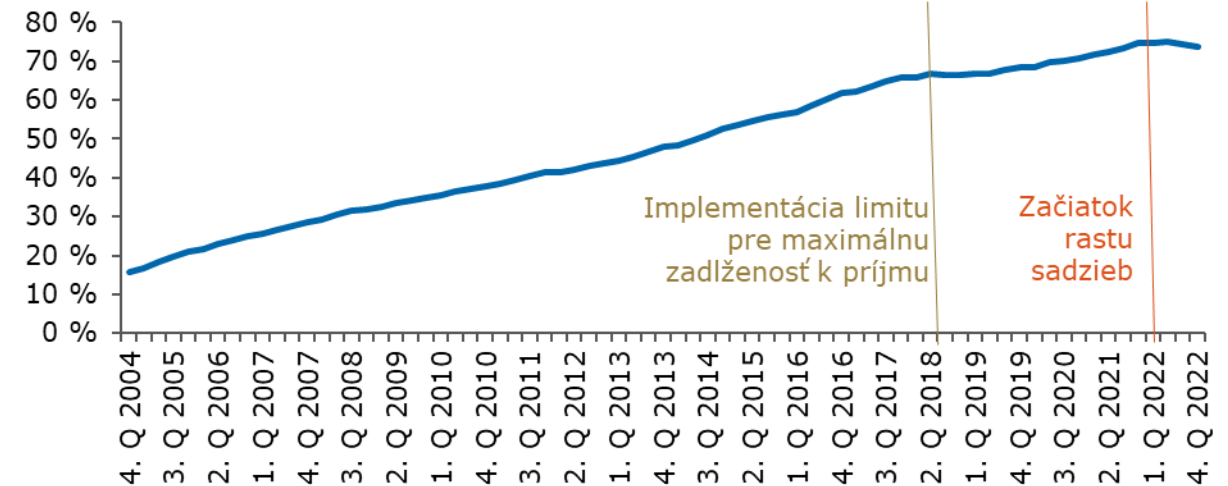
- Výrazný pokles dopytu po hypotékach (rastúce sadzby, klesajúce reálne príjmy, frontloading, čiastočne limit na DSTI)
 - V 1. Q 2023 sa poskytlo o 31 % menej nových hypoték v porovnaní s rokmi 2020 – 2022
 - Hypotéky na Slovensku zostávajú v porovnaní s EÚ dostupné, ale drahšie
 - Zadlženosť domácností v pomere k ich disponibilným príjmom klesla
- Spotrebiteľské úvery obnovili mierny rast
 - Miernejší rast sadzieb ako pri hypotékach, stabilná nová produkcia, menej refinancovania do hypoték

Štvrťročný objem čisto nových úverov na bývanie (mld. EUR)

Zdroj: NBS. Údaj o objeme za prvý štvrťrok 2023 bol aktualizovaný podľa nových údajov dostupných k 19. 5. 2023.

Podiel úverov domácnostiam k ročnému hrubému disponibilnému príjmu domácností (p. b.)

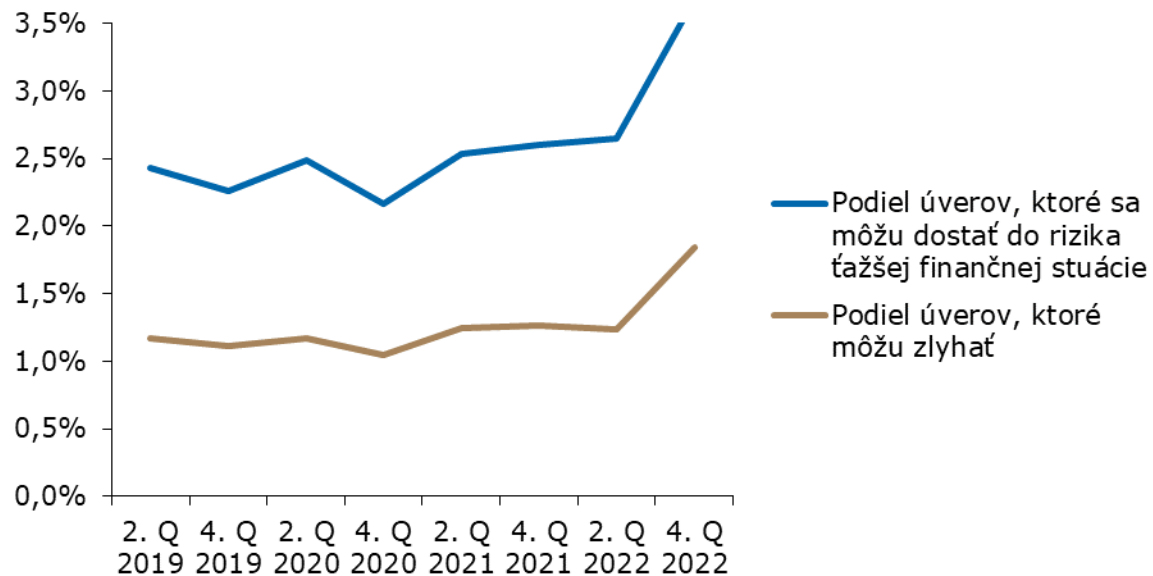

Zdroj: NBS, ŠÚ SR

Rizikovosť nových hypoték vzrástla

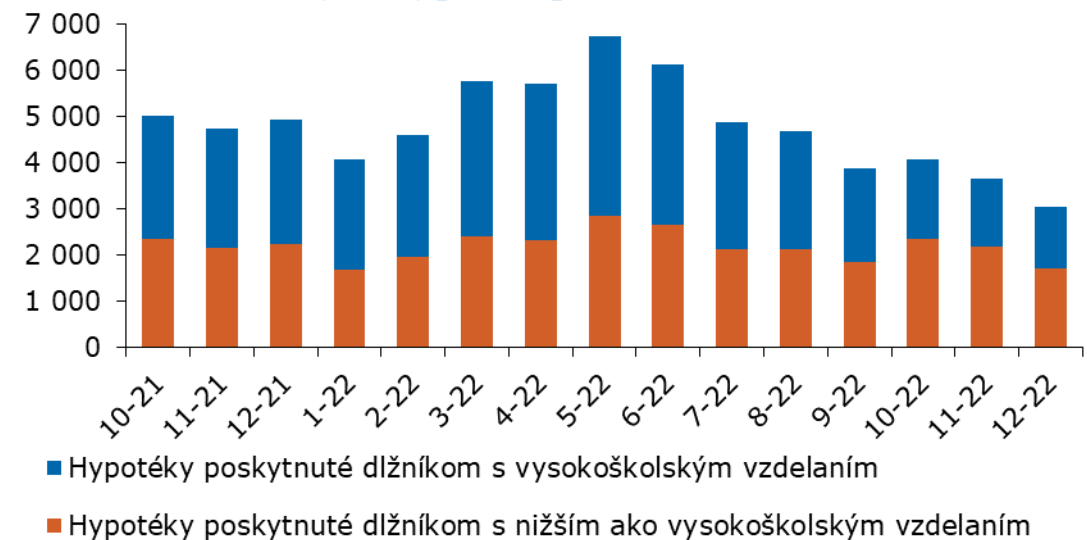
- Výrazná zmena štruktúry klientov aj rizikových charakteristík poskytovaných hypoték
 - Vyšší podiel aj počet úverov s DSTI na hrane limitu
 - Zvyšuje sa využívanie predlžovania splatností pri refinancovaní
 - Pokles podielu klientov s vysokoškolským vzdelaním (ale bez zhoršenia príjmovej štruktúry)
- Stresové PD vzrástlo pri nových hypotékach takmer o polovicu
 - Napriek spomaleniu úverovania je prílev rizikovejších hypoték vyšší ako v minulosti

Stresová pravdepodobnosť zlyhania nových hypoték

Zdroj: NBS

Počet nových hypoték podľa vzdelania dlžníkov

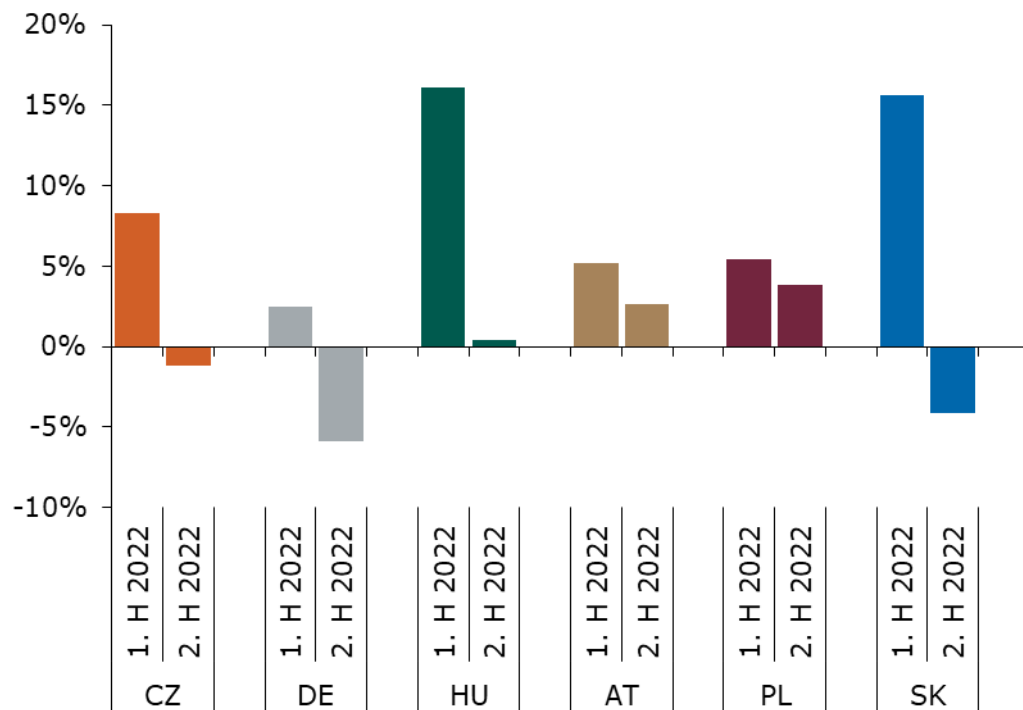

Zdroj: NBS

Pokles na realitnom trhu

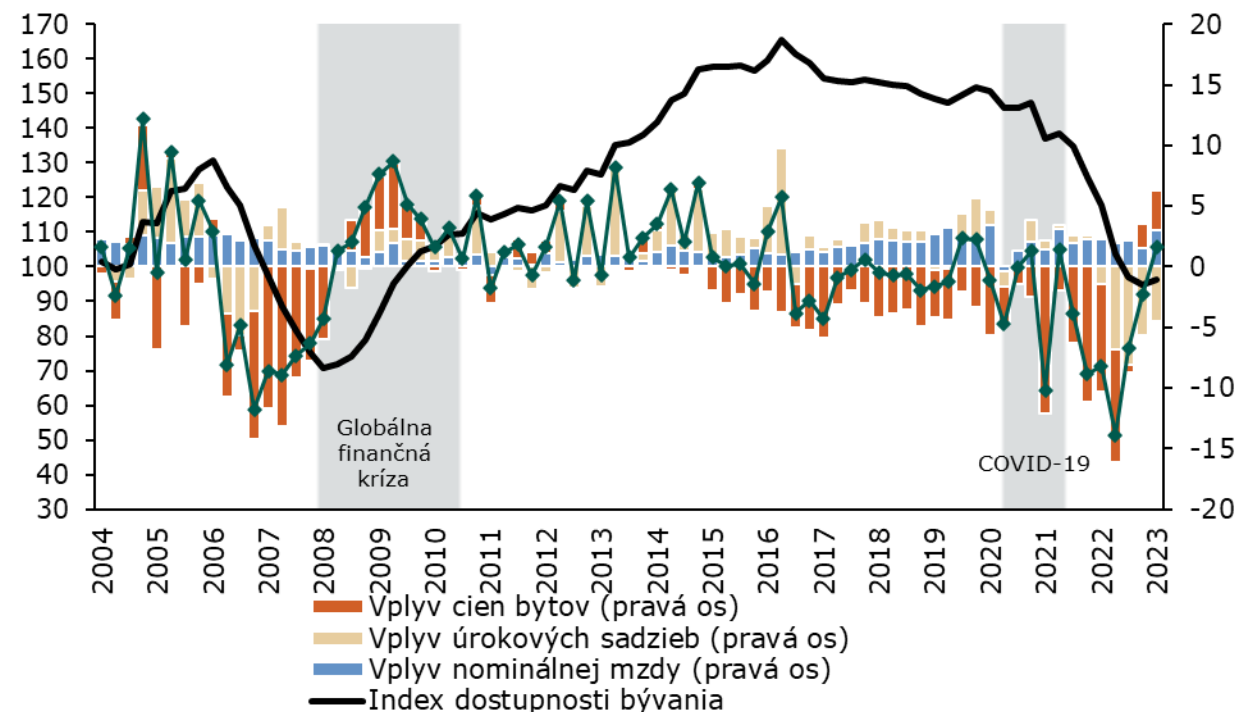
- Od leta 2022 do marca 2023 klesla priemerná cena bytu o viac ako 7 % - pokles bol plošný
- Rastie rozdiel medzi nákladmi na splácanie úveru na bývanie a prenájmom
- Dostupnosť bývania napriek poklesu cien nehnuteľností klesla na úroveň spred 15 rokov
- Z pohľadu finančnej stability tento vývoj zatiaľ nevnímame ako rizikový

Vývoj cien nehnuteľností v štátoch EÚ

Zdroj: NBS, UC

Dostupnosť bývania a faktory, ktoré ju ovplyvňujú (index, %)

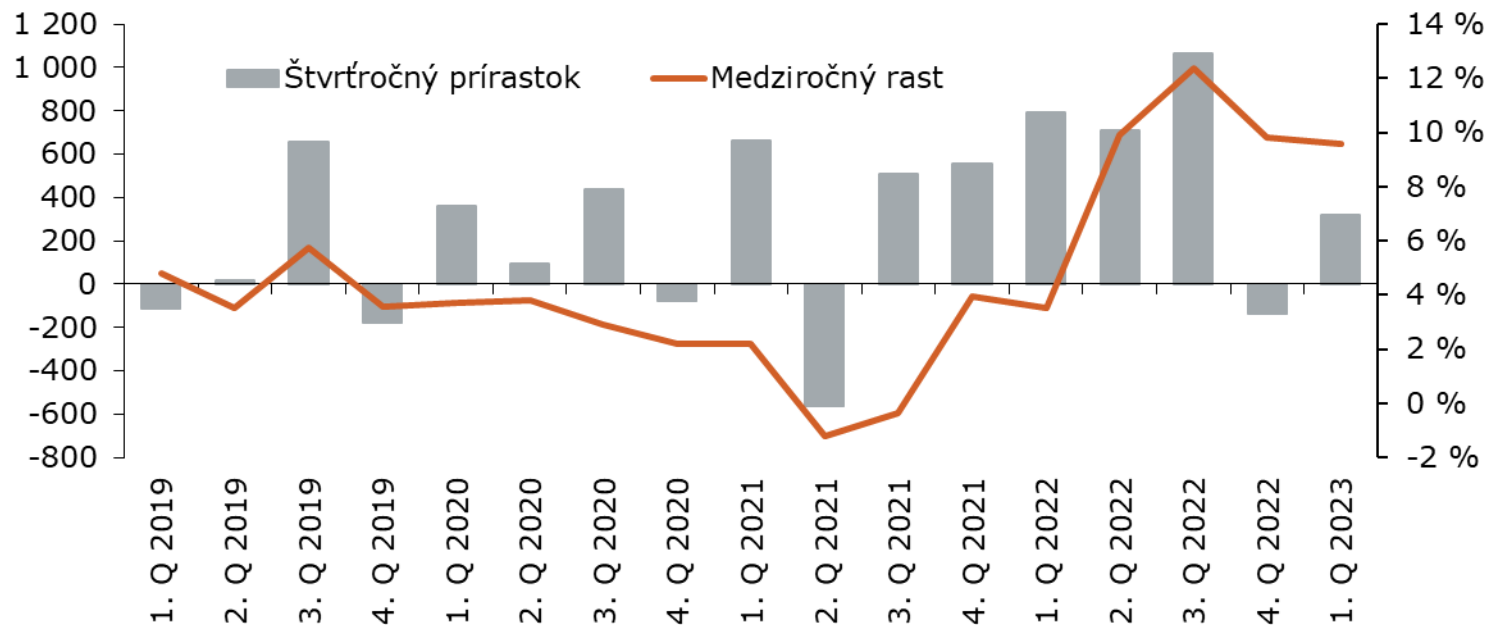

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, UC

Spomaľovanie úverov podnikom

- Rast úverov podnikom sa plošne spomalil
 - Úvery medziročne vzrástli o 9,6 %, medzi septembrom 2022 a marcom 2023 bol rast len 0,6 %
 - Hlavným faktorom je pokles dopytu a nárast úrokových sadziieb
 - Nárast sadziieb sa rýchlo prenáša do všetkých úverov (vrátane starších) – priemerná sadzba celého portfólia vzrástla z 2,4 % (august 2022) na 4,3 % (marec 2023)

Štvrťročný prírastok a medziročný rast podnikových úverov (mil. EUR, %)

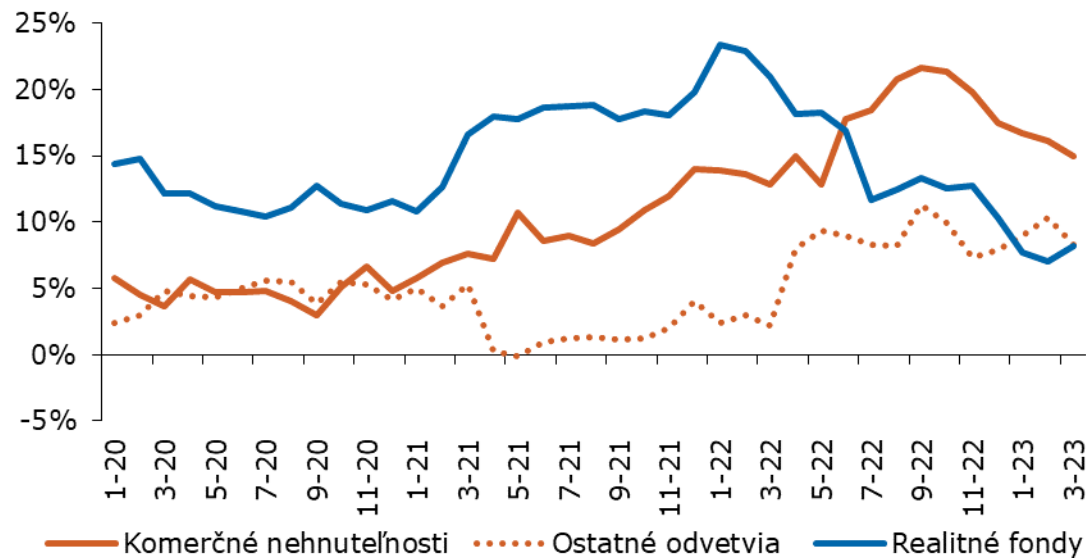
Zdroj: NBS

Vyššia citlivosť úverov na komerčné nehnuteľnosti

- Vystavenie voči komerčným nehnuteľnostiam predstavuje potenciálny zdroj rizika
 - Významné vystavenie bánk, silný rast v posledných rokoch
 - Vyššia citlivosť na cyklické riziká; štrukturálne zmeny v posledných rokoch
 - Miera neobsadenosti zostáva po pandémii zvýšená najmä pri prenájme kancelárskych priestorov
 - Náklady na obsluhu dlhu predstavujú 11 % ročných tržieb (v iných sektoroch len 1,7 %)

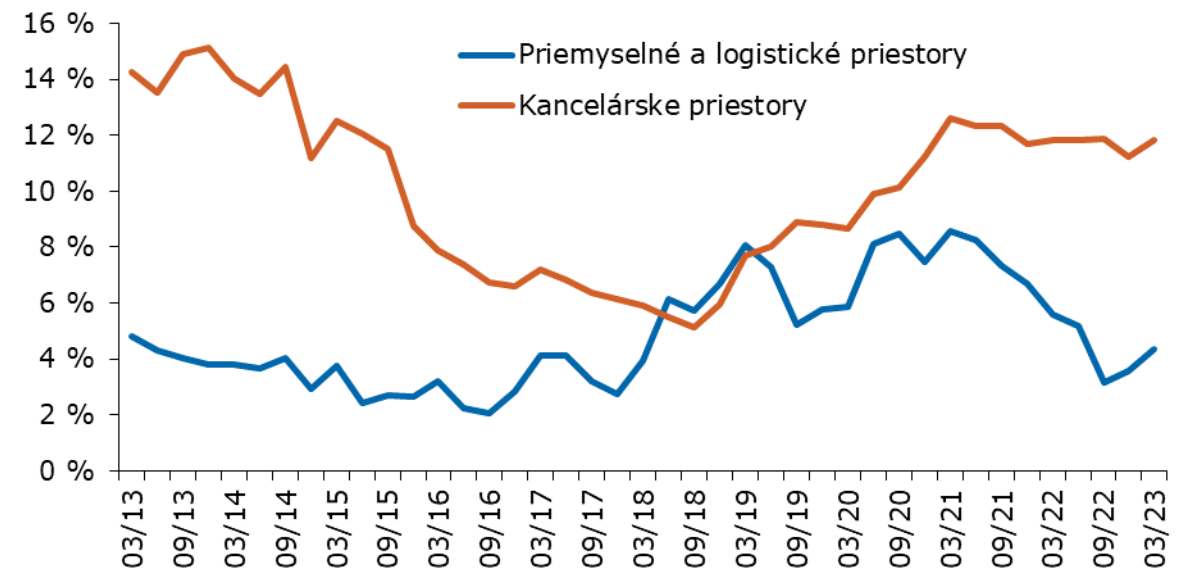
Financovanie komerčných nehnuteľností z bánk aj realitných fondov rýchlo rástlo

(medziročné zmeny v %)

Zdroj: NBS

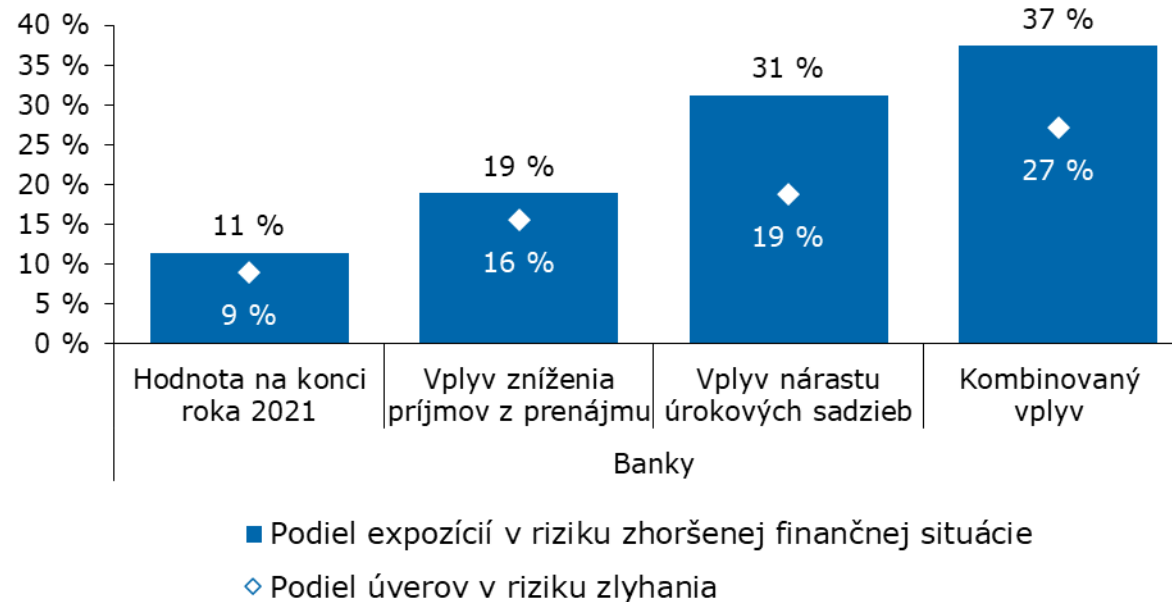
Vývoj miery neobsadenosti (%)

Zdroj: NBS

- Stress test (rast sadziieb 3 p. b. a pokles tržieb z prenájmu o 10 %)
- Riziko zhoršenej finančnej pozície (ICR < 1) a riziko zlyhania (ICR < 1 a zároveň LTV > 100 %)
- V prípade nepriaznivého scenára sa do rizika zlyhania môže dostať až pätina úverov
 - Výrazný vplyv rastu úrokových sadziieb
- Vývoj v roku 2022 – podiel úverov v riziku zlyhania stúpol z 9 % na 15 %

Podiel úverov zhoršenej finančnej pozície a v riziku zlyhania
(% z celkového objemu úverov KN)

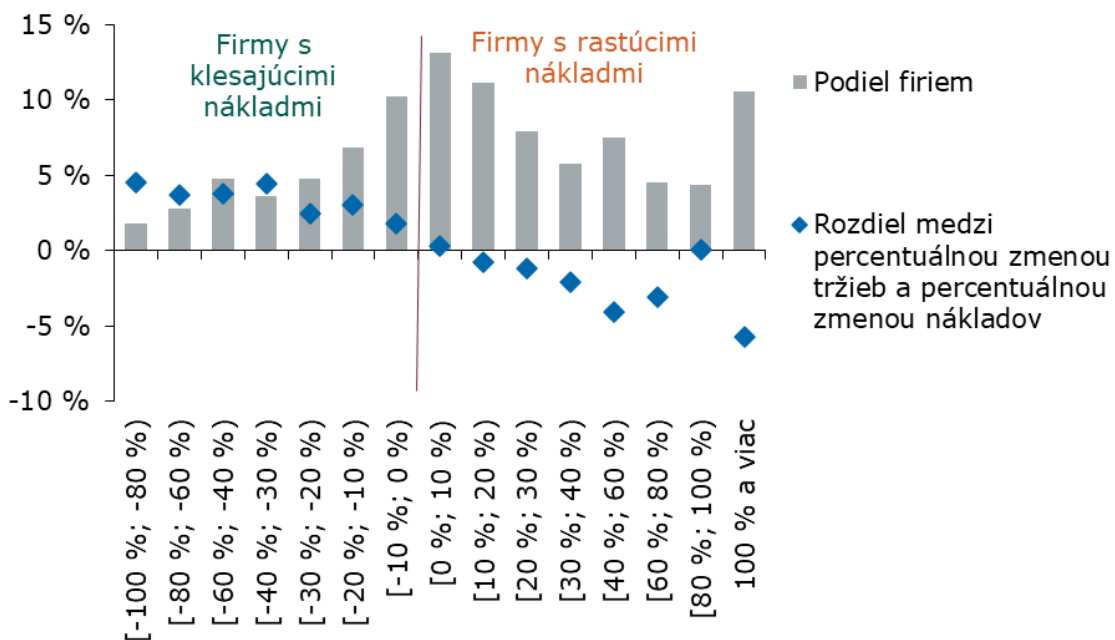

Zdroj: NBS

Finančná situácia podnikov ovplyvnená rastom nákladov

- Čím vyšší bol rast nákladov vo firmách, tým menšia bola schopnosť prenášať vyššie náklady do tržieb
 - Väčšina z týchto firiem by mala ostať zisková
- Heterogenita ziskových marží sa môže výrazne zvýšiť, niektoré podniky si môžu aj polepšiť
- Simulácia ďalšieho nárastu nákladov v kombinácii so zhoršením ekonomickej situácie - do rizika by sa mohlo dostať 12 % úverov (základný scenár)

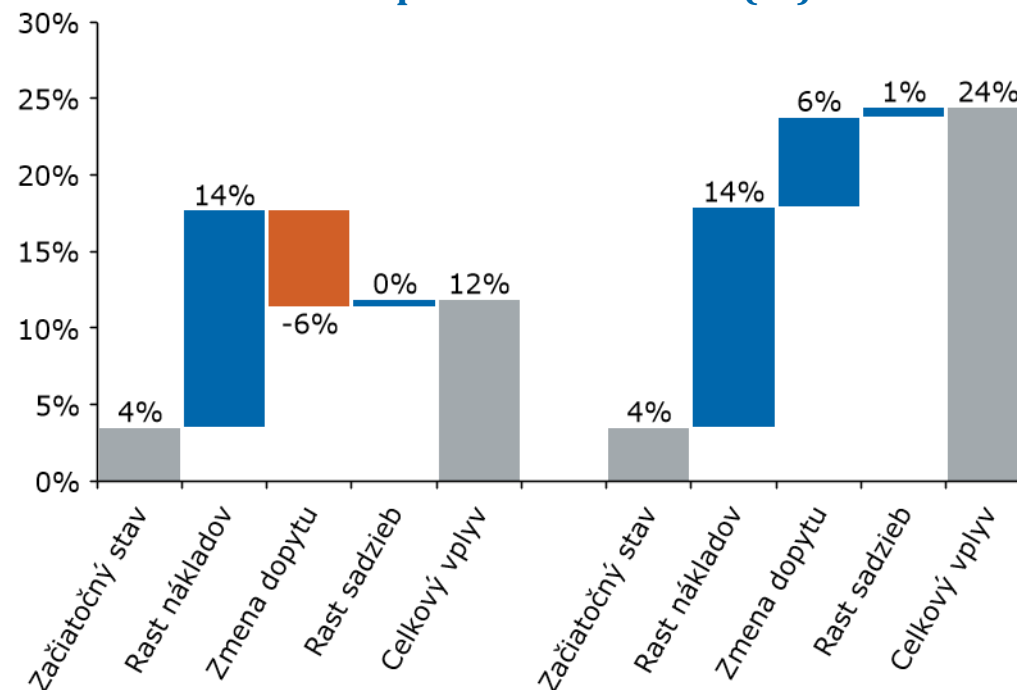
Prenos rastu nákladov do tržieb

Zdroj: NBS, ŠÚ SR, FINSTAT

Graf zobrazuje rozdelenie podielu firiem a rozdielu medzi medziročnou percentuálnou zmenou tržieb a medziročnou percentuálnou zmenou nákladov podľa zmeny nákladov v roku 2022 (%).

Podiel úverov podnikom v riziku (%)

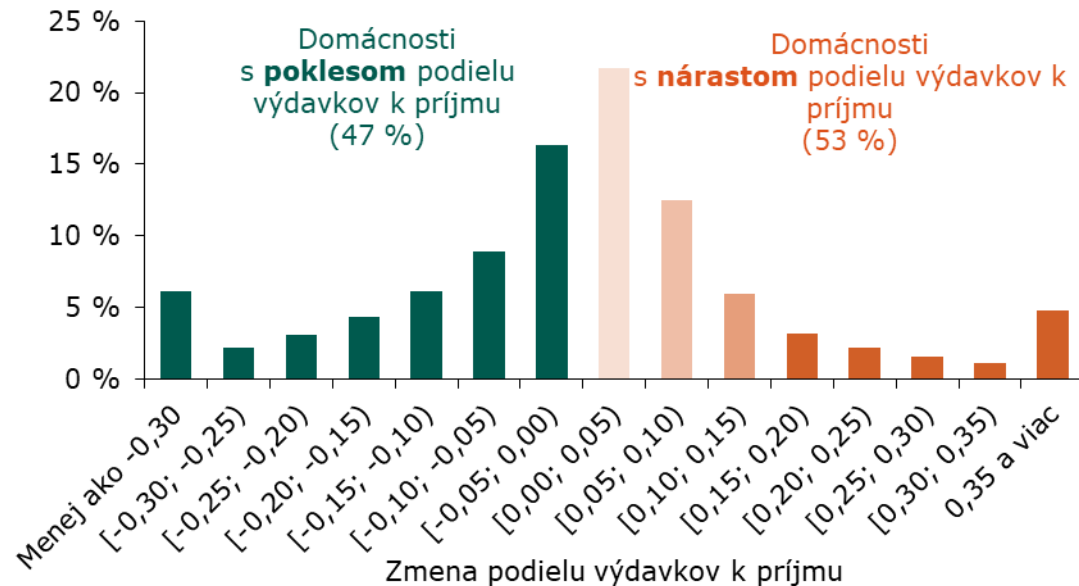

Zdroj: NBS

Zhoršenie finančnej situácie domácností

- Podiel zamestnaných ľudí, ktorým klesol reálny príjem, stúpol zo 42 % (2021) na 70 % (2022) – hlavne medzi vyššími príjmovými skupinami
- Celkové zhoršenie finančnej pozície pri väčšine dlžníkov je len mierne – od doby poskytnutia hypotéky sa podiel výdavkov k príjmom zvýšil iba o 0,07 p. b. (medián)
- Dlhodobý pohľad na finančnú situáciu domácností naznačuje pomerne dobrú odolnosť - dlhodobý rast reálnych miezd v minulosti

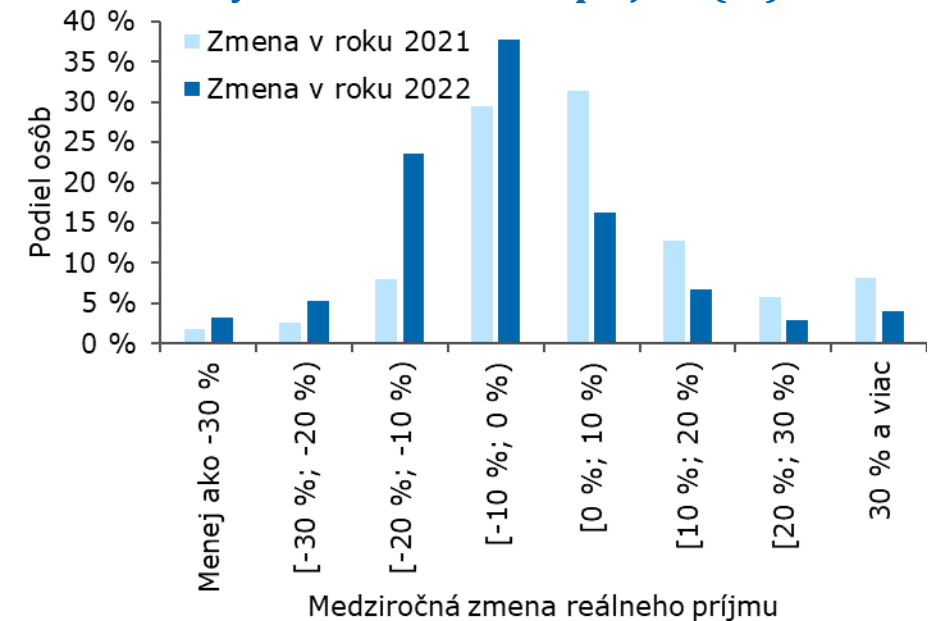
Rozdelenie zmeny podielu výdavkov k príjmu v období od poskytnutia hypotéky do konca roka 2022

Zdroj: NBS

Výdavky zahŕňajú výdavky na nevyhnutné životné náklady a výdavky na splátky úverov.

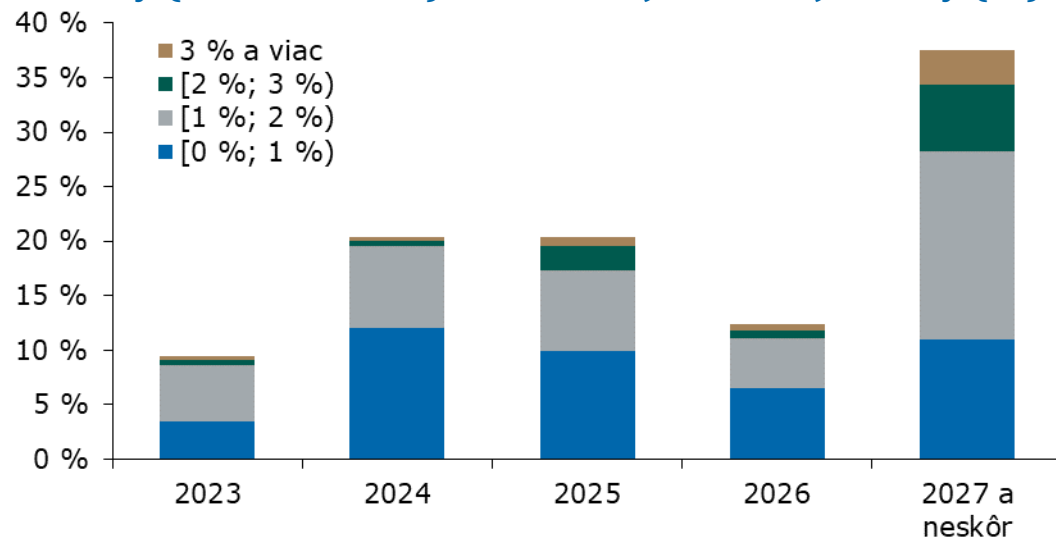
Rozdelenie podielu zamestnaných osôb podľa medziročnej zmeny reálneho čistého príjmu (%)

Zdroj: NBS

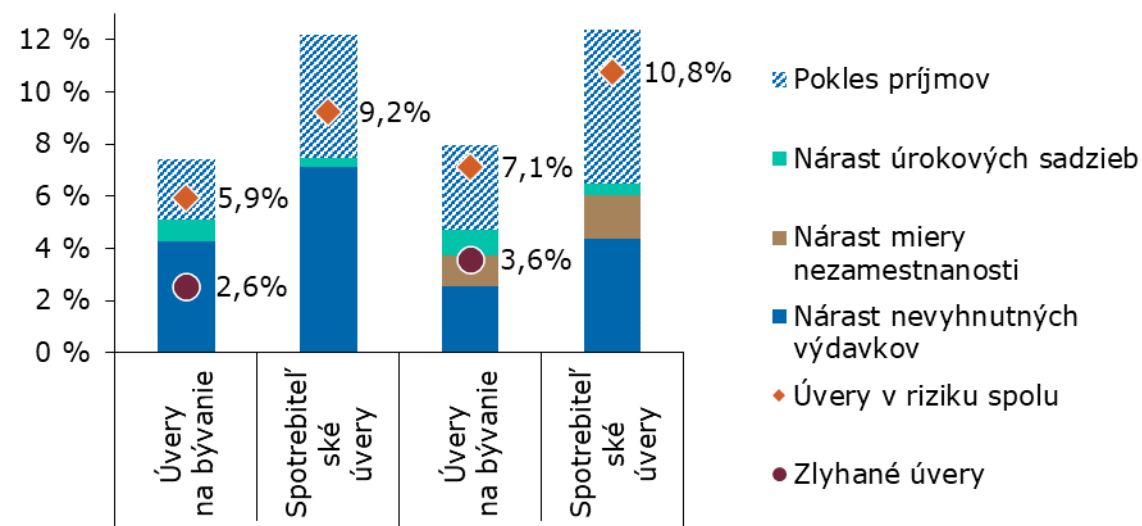
- Vplyv rastúcich úrokových sadzieb je miernejší
- Zmierňujúce faktory: očakávaný rast príjmov, stabilný trh práce, rezervy vytvorené opatreniami NBS
- Stresový test - pravdepodobne len malá časť portfólia bude čeliť ťažkostiam so splácaním
- V základnom scenári by sa do finančných ťažkostí mohlo do r. 2025 dostať 5,9 % hypoték a 9,2 % spotrebiteľských úverov

Zostatok hypoték podľa roku najbližšej refixácie úrokovej sadzby (vodorovná os) a aktuálnej úrokovej sadzby (%)

Zdroj: NBS. Farebné pásma zobrazujú podiel úverov podľa aktuálnej hodnoty úrokovej sadzby.

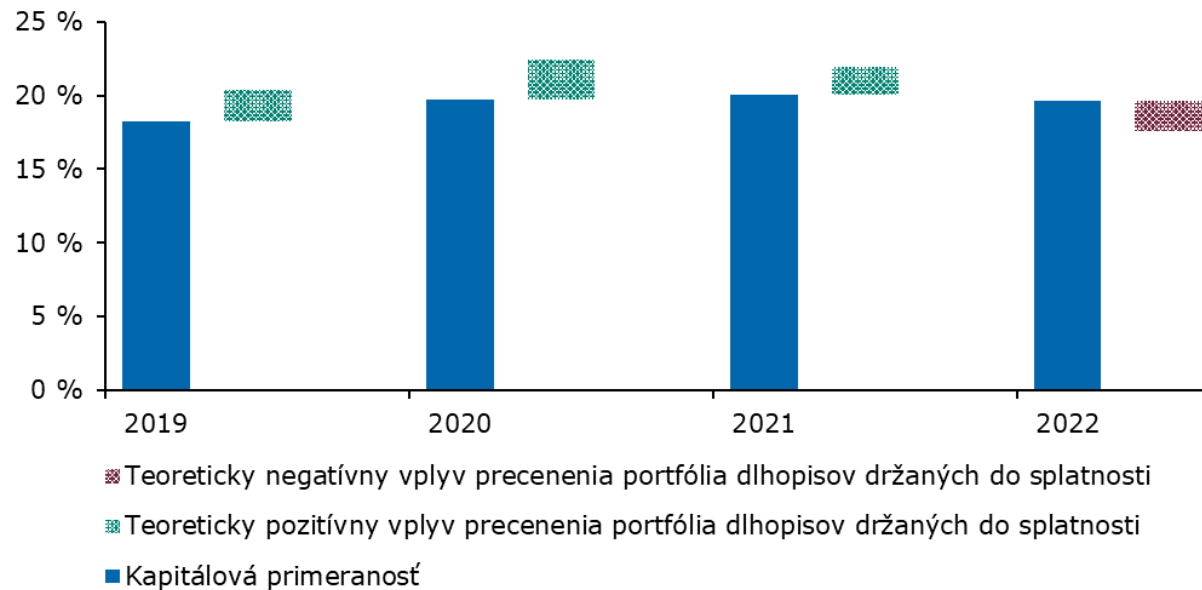
Vplyv jednotlivých typov šokov na úvery v riziku

Zdroj: NBS. Graf zobrazuje simulovaný podiel úverov domácnostiam v riziku v závislosti od jednotlivých typov šokov v rokoch 2023 až 2025.

- Dlhopisy držané na predaj (20 % portfólia) už precenené do kapitálu – bez vplyvu
- Dlhopisy precenené do splatnosti – precenené pre účely LCR bez významného vplyvu (momentálne na úrovni 180 %)
- Ich teoretické precenenie do kapitálu by znížilo kapitálovú primeranosť o 2 p. b.
- Dôležitý je celkový pohľad na úrokovú citlivosť bilancie bánk - pri scenári paralelného nárastu úrokovej krivky o 2 p. b. by sa ekonomická hodnota kapitálu znížila o 4,6 % (pokles kapitálovej primeranosti o 0,7 p. b.)

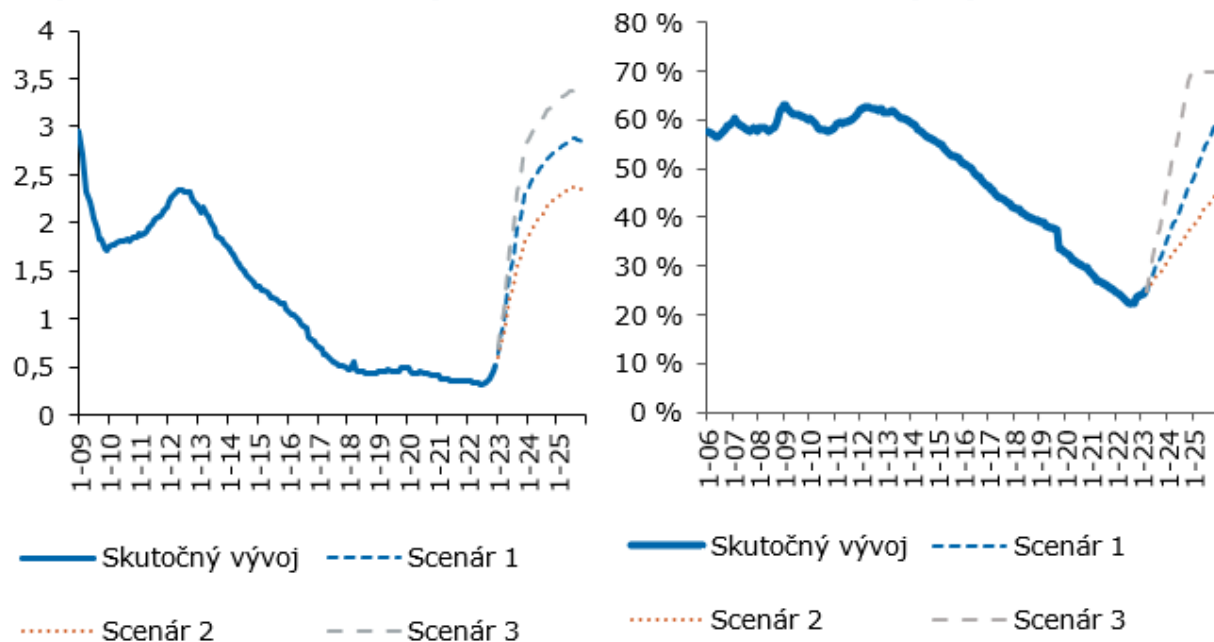
Potenciálny vplyv precenenia dlhopisov oceňovaných amortizovanou hodnotou na kapitálovú primeranosť bánk

Pozitívny vplyv rastu sadzieb na úrokové príjmy bánk

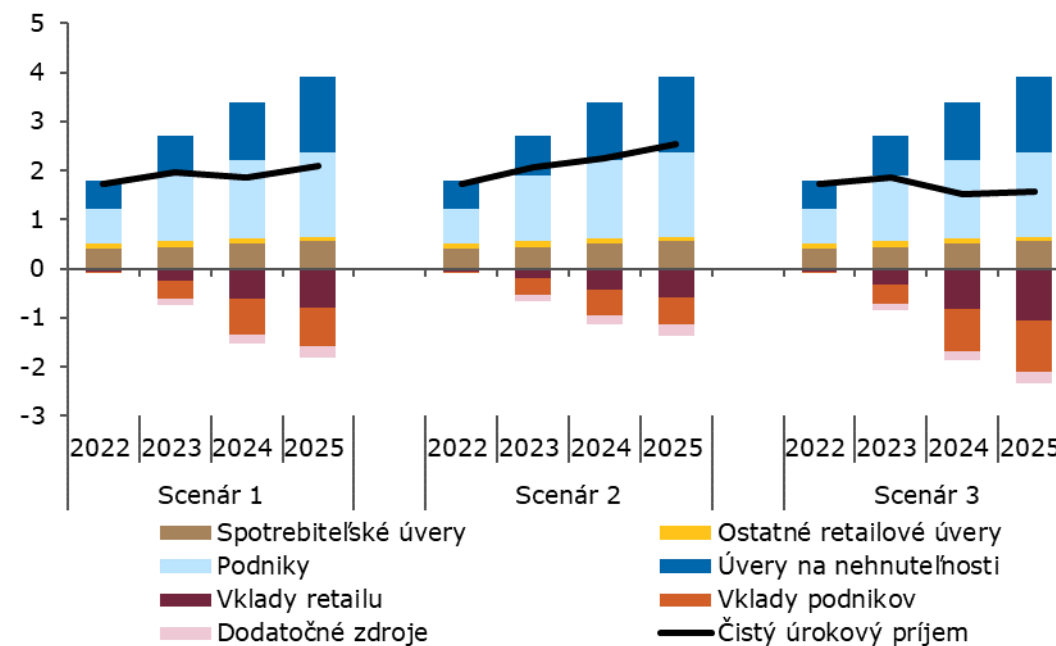
- Predpokladáme silný rast úrokových výnosov (z úverov podnikom aj domácnostiam)
- Rast celkových čistých úrokových príjmov bude tiež závisieť od vývoja na strane vkladov (sadzby, presun z bežných účtov na termínované)
- Banky by aj pri „najnepriaznivejšom scenári (scenár 3)“ mali byť schopné udržať si aspoň súčasnú úroveň čistých úrokových príjmov

Vývoj úrokových sadzieb na termínovaných vkladoch (vľavo) a podielu termínovaných vkladov domácností (%)

Zdroj: NBS

Odhadovaný vývoj čistých úrokových príjmov v jednotlivých scenároch vývoja na strane vkladov (mld. EUR)

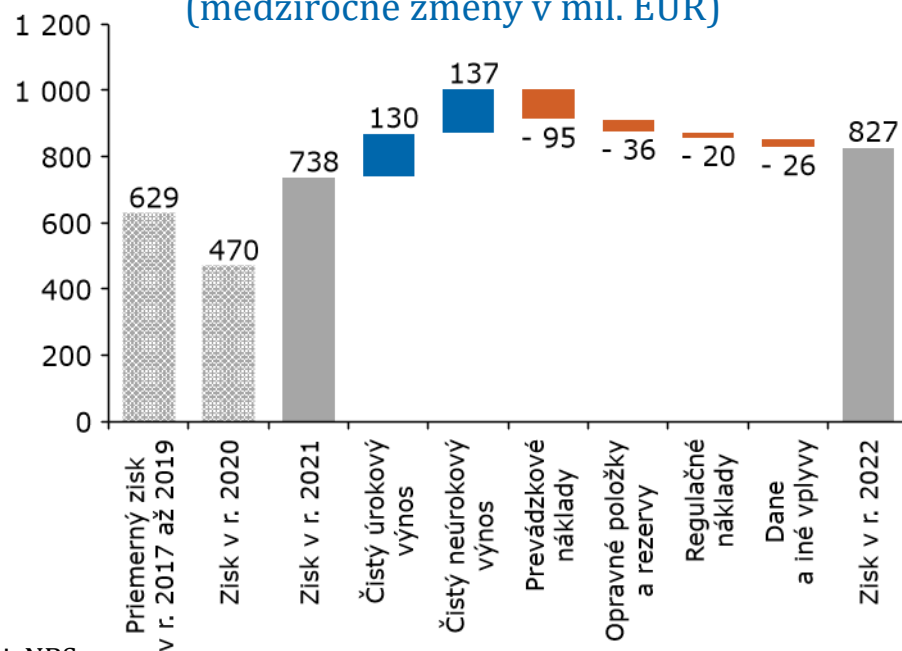

Zdroj: NBS

Pokračuje rast ziskovosti bankového sektora

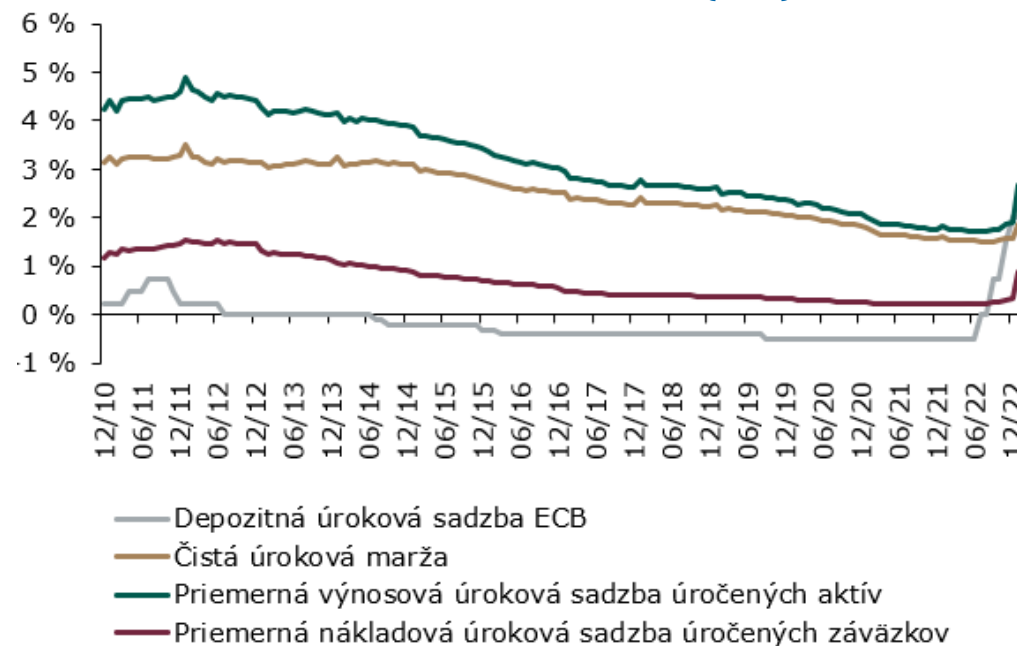
- Čistý zisk za rok 2022 vzrástol o viac ako 10 %, v 1. Q 2023 až o dve tretiny
 - Hlavným faktorom bol rast čistých úrokových príjmov, ako aj príjmov z poplatkov a provízií
 - Tvorba opravných položiek na úrovni rokov 2017 - 2019
 - ROE naďalej zaostáva za mediánom EÚ

Čistý zisk a najvýznamnejšie faktory
(medziročné zmeny v mil. EUR)

Zdroj: NBS

Čistá úroková marža bánk (v %)

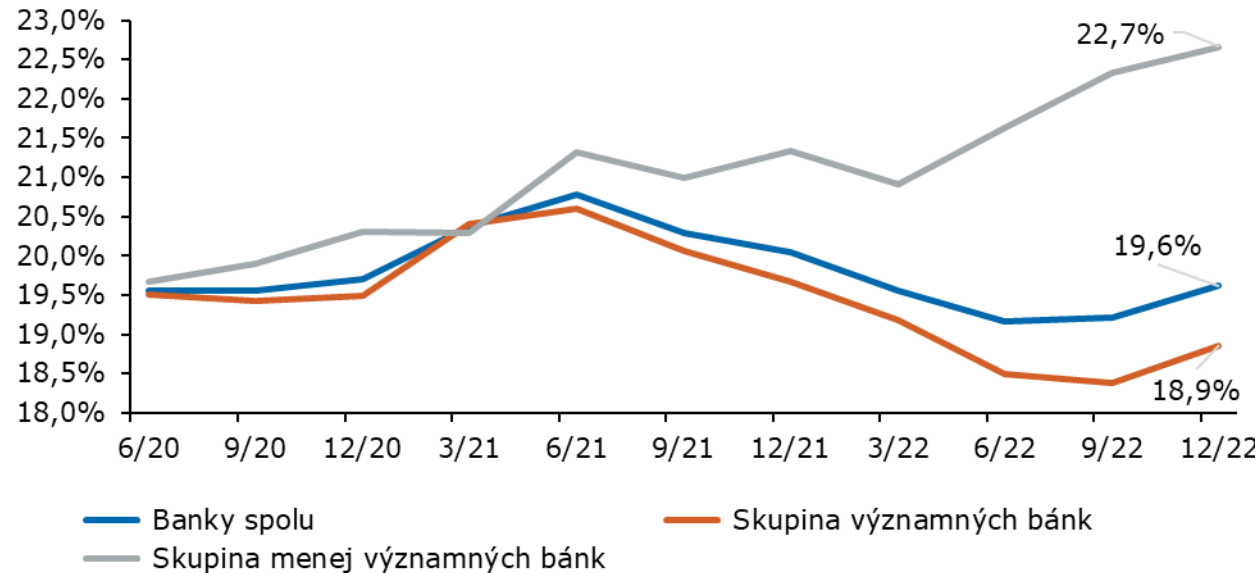

Zdroj: NBS

Bankový sektor ostáva kapitálovo silný

- Kapitálová primeranosť ostáva nad predpandemickou úrovňou (19,6 %), hodnota je blízko mediánu EÚ
 - Významné banky zaostávajú za menšími bankami
 - Dobrovoľný kapitálový vankúš cca 3,9 % rizikovo-vážených aktív
- Ani jedna z bánk nemala počas prechodného obdobia ťažkosti s plnením požiadavky MREL

Vývoj ukazovateľa kapitálovej primeranosti

Zdroj: NBS

Tlak na likviditu bánk sa znížil

- Pomalší rast úverov a nové emisie krytých a MREL dlhopisov znížili tlak na likviditu bánk
- Likvidná pozícia sa stabilizovala - LCR na úrovni 180 % až 185 % (september 2022: 152 %)
- Pokles vkladov domácností pokračuje (čiastočne nahrádzané neretailovými vkladmi)
- Neočakávame výrazný presun vkladov domácností do peňažných alebo iných fondov (Box)

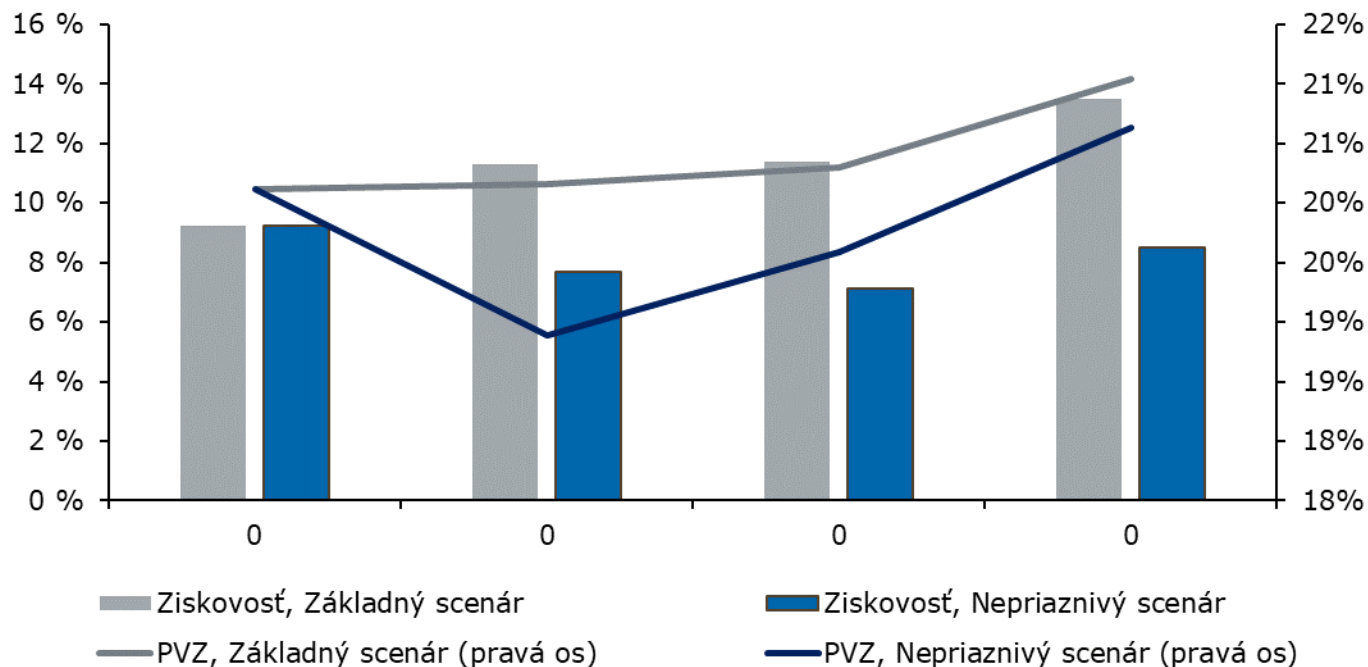
**Súčasnú spomalenie rastu retailových vkladov aj čistých predajov
v kolektívnom investovaní (mld. EUR)**

Stresové testovanie potvrdzuje odolnosť bánk

- Bankový sektor je stabilný a dostatočne silný, aby si poradil aj s neočakávanými stratami
- Banky sú schopné zvládnuť aj nepriaznivý scenár – pokles zisku v rokoch 2023 a 2024, pokles kapitálovej primeranosti pod 19 %
- Stresovému scenáru je odolná aj prevažná väčšina poisťného sektora

Stresové testovanie solventnosti a ziskovosti bánk

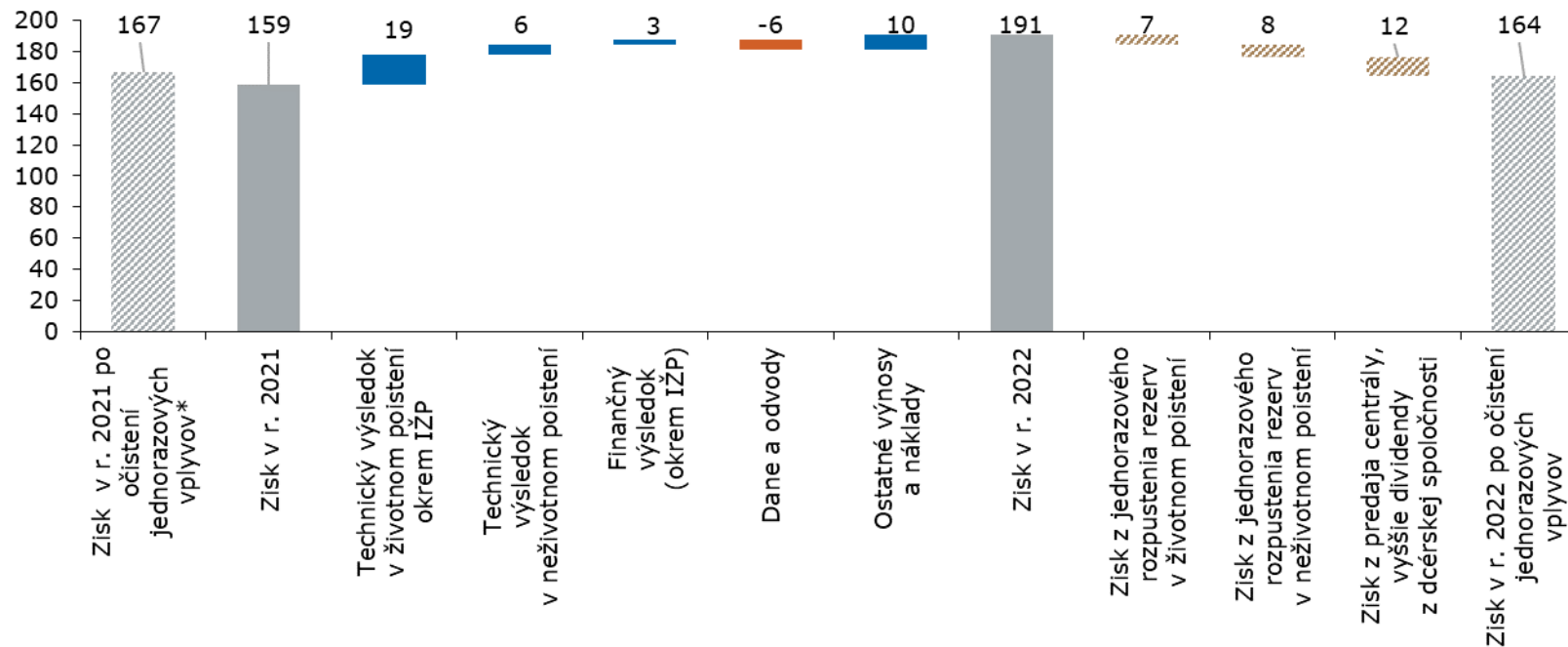

Zdroj: NBS. Ziskovosť je vyjadrená ako podiel zisku na vlastných zdrojoch.

Pozitívny vývoj v sektore poisťovníctva

- Neživotné poistenie - zrýchlenie rastu predpísaného poistného na 7,3 % (vplyv inflácie)
 - Zrýchlenie rastu poistného v poistení áut; rástlo aj poistenie majetku
- Životné poistenie – pokračovanie mierneho rastu, najmä vďaka investičnému životnému poisteniu
- Zisk medziročne vzrástol o 20,4 %, bez mimoriadnych vplyvov pokles o 1,5 %

Rozklad čistého zisku poisťovní (zisk a medziročný rast v mil. EUR)

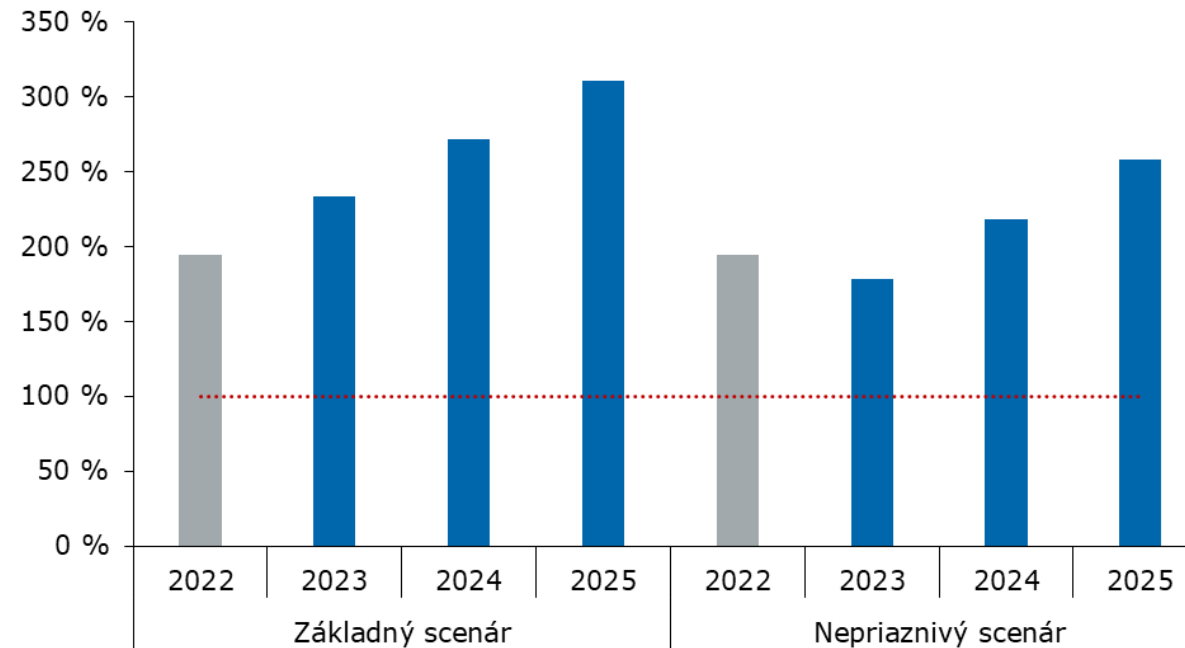

Zdroj: NBS

Silná kapitálová pozícia poistného sektora

- Solventnosť poklesla z 208 % na 195 % vďaka nárastu úrokových sadzieb
 - Pokles regulátórneho kapitálu vplyvom precenenia cenných papierov
- Prevažná väčšina poistného sektora je odolná aj voči nepriaznivému scenáru
- Aj v najťažšom bode nepriaznivého scenára plnil kapitálové požiadavky v priemere na 179 %

Ukazovateľ SCR v jednotlivých scenároch stresového testovania (%)

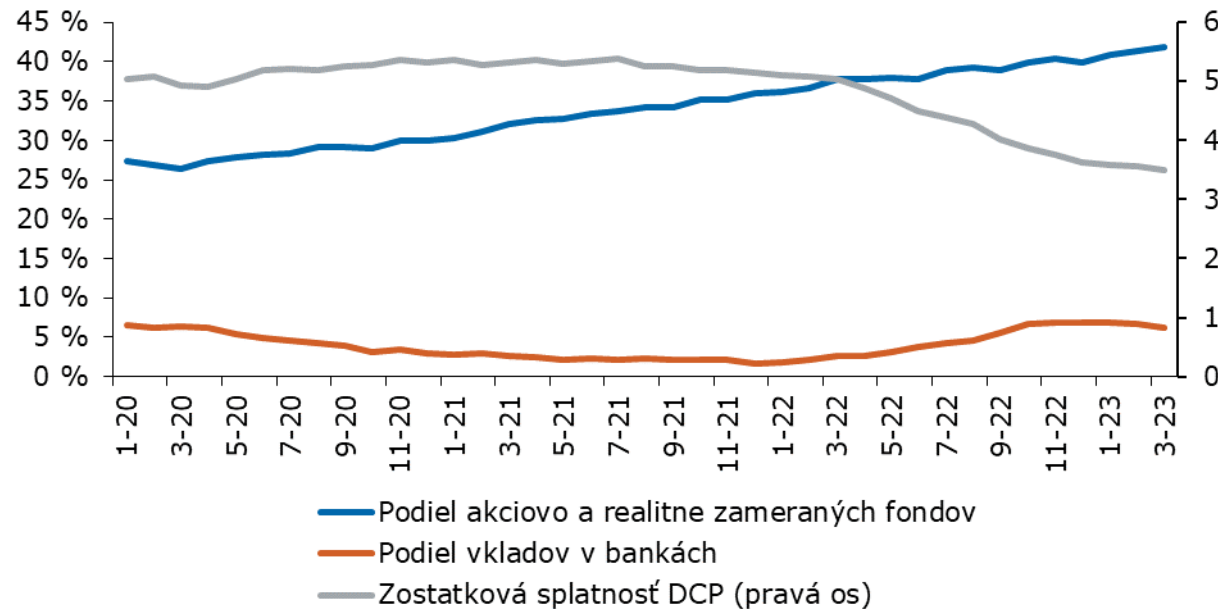

Zdroj: NBS

Pokles výkonnosti vo fondoch

- Negatívna výkonnosť v podielových aj dôchodkových fondoch - pokles objemu aktív
- Spomalenie čistých predajov podielových fondov - klienti si vyberali skôr rizikovejšie, t. j. akciové a realitné fondy
- Znižovanie rizikových parametrov portfólií zo strany správcov
 - Klesla zostatková splatnosť dlhopisov, vzrástol podiel prostriedkov na účtoch v bankách

Vybrané charakteristiky fondov v dôchodkovom sporení, doplnkovom dôchodkovom sporení a kolektívnom investovaní (% , roky)

Zdroj: NBS. DCP – dlhopisové cenné papiere.

- Zmena finančného cyklu a inflácia majú významný vplyv na finančný sektor
 - Spomaľovanie úverovania, pokles cien nehnuteľností
 - Rast úrokových marží bánk
 - Vplyv na finančnú situáciu podnikov a domácností - zatiaľ bez významného vplyvu na schopnosť splácať úvery
 - Negatívna výkonnosť v podielových a dôchodkových fondoch v r. 2022
- Všeobecná nedôvera voči bankám sa výrazne neprejavila na domácom bankovom sektore
- Bankový sektor by mal byť odolný aj voči výrazným negatívnym šokom – silná ziskovosť v prostredí rastúcich sadzieb
- Hlavné riziká
 - Citlivosť sektora komerčných nehnuteľností a časti podnikov a domácností na rast nákladov a sadzieb
 - Výraznejšie kreditné straty v prípade negatívneho vývoja v ekonomike a na trhu práce
 - Nedôvera na finančných trhoch voči bankám

Ďakujem za pozornosť